

Dosya 16

Eylül 2016

Kamu Alımları

Sektörler Tarafından Gerçekleştirilen Alımlar

İÇİNDEKİLER

- [Sektör alımları bağlamı](#)
- [Sektörler Direktifi ne zaman uygulanır?](#)
- [Hangi kuruluşlar Sektörler Direktifi'nin uygulanmasına tabidir?](#)
- [İlgili faaliyetler](#)
- [Hangi tür ihaleleri kapsamaktadır?](#)
- [AB mali eşik değerleri](#)
- [Alım usulleri](#)
- [Satın alma araçları](#)
- [Sektörlere özgü istisnalar](#)
- [34. madde muafiyeti](#)
- [Çözüm yolları](#)
- [Ek Bilgi](#)

Yayın izni, SIGMA Programı Başkanı Karen Hill tarafından verilmiştir.

Sektör Alımları bağlamı

“Sektörler” terimi genellikle, sabit şebekeler aracılığıyla, su, enerji, gaz veya ulaştırma gibi hizmetleri bir topluluğun tamamına sunan kurumları tanımlamak için kullanılmaktadır. Birçok üye devlette, sektör faaliyetleri, kamu kurumları olan devlet makamlarına bırakılmıştır. Bazı üye devletlerde ise, sektörlerde faaliyet gösteren yapılar, Kamu Alımları Direktifi’nin¹ (Direktif) amaçları bakımından ihale makamı tanımı içinde yer almayacak tamamen özel sektör işletmeleridir. Diğer üye devletlerde ise, aynı sektör piyasasında faaliyet gösteren hem özel sektör hem de kamu sektörü kurumları anlamına gelen karma ekonomi olabilir.

Bu karma resim, Avrupa Birliği (AB) yetkili makamlarının sektörler piyasasındaki alım faaliyetini düzenlemesi bakımından sorun teşkil etmektedir. İhale makamlarının sektörlerde faaliyet gösterdiği üye devletlerde, kural olarak söz konusu ihale makamlarının Direktifler tarafından belirlenen kamu alımları sistemi kapsamında yer almaması için hiç bir neden yoktur. Bununla birlikte, bu sistem, özel şirketleri “cezbetmemektedir” ve söz konusu şirketlerin öncelikli olarak bu sisteme dâhil edilmesi pek söz konusu değildir. AB yetkili makamları, eşit olmayan bir oyun alanı oluşturarak, rekabete zarar vereceğinden ve üye devletler yetersiz önlemler almaya hazır olmadığından, “kamu” sektörlerine kural koyamamaktadır.

Bu sektörlerde faaliyet gösteren kurumların düzenlenmesinin diğer bir nedeni de, özel veya münhasır hakların bulunmasının veya devlet tarafından bu türden haklar tanınmasının rekabeti sınırlayacak bir tekel oluşturduğu bazı üye devletlerdeki kapalı piyasa yapısıdır. Sabit şebekelerin kurulumu pahalı olsa da sürdürülmesi ve işletilmesi oldukça ucuz olduğundan sınırlı bir rekabet mevcuttur. Söz konusu şebekeler, elde edilmesi genellikle pahalı veya idari açıdan karmaşık olan geçiş hakları da gerektirebilir. Bu durum, bu türden bir şebekeyi ilk olarak uygulayan operatör için uzun vadeli ve tekeli bir avantaj sunmaktadır. Bu durumda, özellikle para karşılığı ile ilgili kamu yararı (hizmetin tüm kullanıcılarının yararı), yatırım ve faaliyetleri yöneten başka düzenlemelerin yanı sıra, sektör operatörlerinin (kamu veya özel sektör) alımlarını düzenleme şekline ilişkin özel kurallar konularak koruma altına alınmalıdır.

1990 yılı itibariyle, AB’nin düzenleyici makamları, alım kurallarının sektörlerde uygulanma yöntemini bulmuştur. Bu durum, sadece “kamu” kurumlarının değil aynı zamanda da özel veya münhasır haklar temelinde faaliyet gösteren özel işletmelerin de mal alımları, yapım işleri ve hizmet alımları ile ilgili AB kurallarına uymakla yükümlü olduğunun açık şekilde belirtildiği ayrı bir Sektörler Direktifi’nde (90/531/AET sayılı Direktif) ele alınmıştır. Aynı yaklaşım, 2014 Sektörler Direktifi’nde² de onaylanmıştır.

Kamu veya özel sektörlerde dikkate alınması gereken hususlar, hangi ihale kuruluşlarının devlet etkisine tabi olduğu ve bu etkinin doğrudan kontrol veya dolaylı etki (örn: özel sektör işletmelerine özel veya münhasır hakların verilmesi ve bu hakların kullanılması bakımından devletin kontrolü) şeklinde olup olmadığıdır. Bu bağlamda, haberleşme sektörünün eskiden düzenlenmesi söz konusuysen, piyasanın 1990’lar ve 2000’lerde tam olarak serbestleşmesinin bu sektörün 2004 Sektörler Direktifi³ kapsamındaki düzenlemeden çıkarılması yönünde bir karar ile sonuçlanması dikkate değerdir. Ayrıca, aynı 2004 Sektörler Direktifi kapsamında, petrol veya gaz araştırması ilgili bir faaliyetti. Bununla birlikte, söz konusu sektörün sürekli olarak rekabetçi baskıya tabi olması

¹ 2004/18/AT sayılı Direktif’i yürürlükten kaldıran, kamu alımları hakkında 2014/24/AB sayılı Direktif, 26 Şubat 2014.

² 2004/17/AT sayılı Direktif’i yürürlükten kaldıran, su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen alımlar hakkında 2014/25/AB sayılı Direktif, 26 Şubat 2014.

³ Su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşların alım usullerinin koordine edilmesine ilişkin sayılı 2004/17/AT Direktif, 31 Mart 2004.

nedeniyle 2014 Sektörler Direktifi kapsamından çıkarılmıştır ve dolayısıyla, AB alım kuralları ile oluşturulan alım disiplinine artık ihtiyaç duyulmamaktadır.

Sektörlere ilişkin kurallar, ayrı bir direktifte kabul edilmiştir zira Direktif 'teki hükümlere nazaran daha esnek hükümler yer almıştır. Sektör kuruluşlarının daha ticari bir piyasada faaliyet gösterdiği bilinmektedir; bu durum, kamu alımları kurallarının temel ilkelerine uyulması gerekirken, sektör kuruluşlarının faaliyet gösterdikleri ortamın gerçekliğinin dikkate alınması amacıyla biraz esneklik sağlanmasının gerekli olduğu anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla, Sektörler Direktifi, alım yapan kuruluşlara Direktif'e nazaran daha yumuşak gereklilikler getirmektedir. Daha yüksek mali eşik değerler, ihale fırsatlarının yayımlanma zamanı ve şekline ilişkin daha kapsamlı seçenekler, seçilme ve değerlendirme aşamalarının yürütülmesinde daha az kontrol ve Direktif'te öngörülenden daha esnek satın alma araçlarının kullanılması örnek olarak verilebilir. Söz konusu gereklilikler, birçok üye devletteki sektör iş ve işletiminin daha ticari yapısını yansıtmaktadır. Eşit muamele ve şeffaflık da dâhil olmak üzere, genel ilkeler Antlaşma'dan⁴ alınmıştır. Sektörler Direktifi'nin Direktif'ten daha esnek kurallar içermesine rağmen, 2004 Direktifi'ne kıyasla, iki farklı kurallar bütünü arasında daha az farklılık olması dikkate değerdir.

Sektörler Direktifi ne zaman uygulanır?

Sektörler Direktifi'nin su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri olmak üzere sadece dört sektördeki belirli faaliyetlere ilişkin ihalelere uygulandığı dikkate alınmalıdır.

Sektörler Direktifi sadece (1) ihale kuruluşunun Sektörler Direktifi'nde belirtildiği üzere sektör tanımına girmesi halinde ve (2) sektörün Sektörler Direktifi'nde tanımlanan ve tanımlanan türde bir ihaleye ilişkin ilgili faaliyette bulunması koşuluyla uygulanmaktadır. Söz konusu gerekliliklerin karşılanması halinde, Sektörler Direktifi, ihale bedeli ilgili AB mali eşik değerini aşan belirli ihale türlerine uygulanmaktadır.

Hangi kuruluşlar Sektörler Direktifi'nin uygulanmasına tabidir?

Bir kuruluşun Sektörler Direktifi'nin uygulandığı bir sektör tanımına girip girmediği, kuruluşun özek sektör veya kamu sektöründe faaliyet göstermesi ile bağlantılı değildir. Söz konusu durum, kuruluşun belirli bir faaliyet alanında ("ilgili faaliyet") faaliyet gösterip göstermediği ve kuruluşun söz konusu faaliyeti hangi amaçla yürüttüğü şeklindeki iki faktöre bağlıdır.

Tanımlanan üç tür kuruluş bulunmaktadır:

- **İhale "makamları"**: İhale makamı tanımı, Direktif 'teki tanımla aynıdır. İki temel ihale makamı bulunmaktadır: "kamu makamları" ve "kamu hukukuna tabi kuruluşlar". Bu konuya ilişkin içtihat sonucunda esnek bir tanım ortaya çıkmıştır. Daha fazla bilgi için, bkz. SIGMA Kamu Alımları, Dosya 3, *İdareler*.
- **Kamu teşebbüsleri**: Sektörler Direktifi'nde kamu teşebbüsü, "ihale makamlarının doğrudan veya dolaylı olarak, mülkiyeti, mali katılımı veya düzenleyici kurallar sonucunda üzerinde hakim etkisini icra edebildiği her türlü teşebbüs" olarak tanımlanmaktadır.
- **Özel veya münhasır haklar temelinde faaliyet gösteren kuruluşlar**: Sektörler Direktifi, üç bölümlü bir tanımı olan kuruluşlara da uygulanmaktadır. Söz konusu kuruluşlar:
  - ihale makamları veya kamu teşebbüsleri değildir.

⁴ Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma– Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın konsolide versiyonu, *Avrupa Birliği Resmi Gazetesi*, C 326, 26.10. 2012. Kamu Alımları Dosyasında Antlaşma'ya "ABIA" ya da "Antlaşma" şeklinde atıfta bulunulmuştur.

- o Faaliyetlerinden biri aşağıda özetlenen ilgili faaliyetler arasında yer almaktadır.
- o Üye devletin yetkili makamı tarafından verilen “özel veya münhasır haklar” temelinde faaliyet göstermektedir.

Bu amaçla, “özel veya münhasır haklar”, ilgili faaliyetlerin uygulanmasını bir veya birden fazla kuruluş ile sınırlandıran ve diğer kuruluşların söz konusu faaliyeti yerine getirme becerisini önemli ölçüde etkileyen herhangi bir yasal, düzenleyici veya idari hüküm ile, üye devletin yetkili makamı tarafından verilen haklar anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, uygun şekilde ilan edilen bir usul sonucunda, nesnel kriterler temelinde verilen haklar, özel veya münhasır hak teşkil etmez. Söz konusu usuller, şunları içermektedir:

- 2014/24/AB sayılı Direktif, 2009/81/AT sayılı Direktif, 2014/23/AB sayılı Direktif veya 2014/25/AB sayılı Direktif uyarınca, ön rekabet çağrılı ihale usulleri,
- Nesnel kriterler temelinde yetkilendirme verilmesi için yeterli düzeyde ön şeffaflık sunan Birlik’in diğer yasama tasarrufları uyarınca gerçekleştirilen usuller. Söz konusu usuller ve ilgili faaliyetler, Sektörler Direktifi’nin II. Ekinde sıralanmaktadır. Örnekler arasında, doğal gaz tesislerinin faaliyete geçmesi için yetki verilmesi ve yeni elektrik üretim tesislerinin inşa edilmesi için yetki verilmesi veya ihaleye davet yer almaktadır.

“İlgili faaliyetler” nelerdir?

Yukarıdaki tanım kapsamında yer alan ihale kuruluşları, sadece “ ilgili faaliyette” bulunmaları ve söz konusu faaliyeti yerine getirmek için gerçekleştirdiği ihaleler ile ilgili olması koşuluyla Sektörler Direktifi kapsamında yer almaktadır.

Özet olarak, ilgili faaliyetler şunlardır:

- **Su:** “içme suyunun teminine” ilişkin faaliyetler, “ içme suyunun üretim, nakliye ve dağıtım ile bağlantılı olarak kamuya hizmet sunmayı amaçlayan sabit şebekelerin tedarik edilmesini veya işletilmesini” veya söz konusu şebekelere içme suyu temin edilmesini içermektedir. “ Sabit şebeke”, Sektörler Direktifi kapsamında yer almayan, şişe suyunun satışı gibi diğer tedarik yöntemlerinden farklılık gösterebilir.

Hidrolik mühendisliği, sulama ve arazi direnaji ile pis suyun atılması veya iyileştirilmesine ilişkin ihaleler, içme suyunun temini alanında faaliyet gösteren bir kuruluş tarafından gerçekleştirilmesi halinde Sektörler Direktifi kapsamında yer alabilir.

- **Enerji- gaz, ısı ve elektrik:** İlgili faaliyetler, elektrik, gaz veya ısının üretilmesi, nakliyesi veya dağıtım ile bağlantılı olarak kamuya hizmet sunmayı amaçlayan sabit bir şebekenin tedarik edilmesini veya işletilmesini içermektedir. Ayrıca, söz konusu şebekelere elektrik, gaz ve ısının temini de (üretim, toptan ve perakende satış) ilgili faaliyetler kapsamındadır. Diğer faaliyetler arasında, kömür veya diğer katı yakıtların araştırılması ve çıkarılması ile gaz ve petrol çıkarılması amacıyla coğrafi bir alanın kullanılması yer almaktadır.
- **Ulaştırma hizmetleri:** İlgili faaliyetler arasında, hepsi olmamakla birlikte, bir takım taşıma hizmetleri yer almaktadır. Söz konusu faaliyet, hava, deniz veya iç su yolu ile, havaalanı ve deniz işletmeleri veya iç liman ya da diğer terminal tesislerin tedarik edilmesi için coğrafi bir alanın kullanılmasını içermektedir. Ayrıca, kamuya hizmet sunan belirli taşıma şebekeleri türlerinin- demir yolu, otomatik sistemler, tramvay, raysız tramvay, otobüs ve kablo şebekeleri- işletilmesi de ilgili faaliyetler arasında yer almaktadır.
- **Posta hizmetleri:** İlgili faaliyetler, posta odası yönetimi hizmetleri ve adresiz doğrudan posta gibi diğer tanımlı hizmetlerin yanı sıra, postaların ayıklanması, sıralanması, gönderilmesi ve teslimini içermektedir.

Sektörler Direktifi'nde, örneğin, sözleşmenin birçok ilgili faaliyeti veya hem Sektörler Direktifi hem de Direktif kapsamında yer alan faaliyetleri içermesi durumu gibi, sözleşmenin “ karma” sözleşme olduğu çeşitli durumlar arasında ayırım yapan bir mekanizma sunulmaktadır.

Sektörlerde faaliyet gösteren bir kuruluşun, “ilgili faaliyet” kapsamında yer almayan faaliyetlerde bulunması halinde, bu bağlamda kuruluş tarafından sonuçlandırılan ihalelerin Sektörler Direktifi 'ne tabi olmaması dikkate değerdir. Örneğin, havaalanı işleten bir işletmenin, havaalanı bölgesinde yer almayan bir otel inşa edilmesi ve işletilmesi için ihale sonuçlandırmak istemesi halinde, ihale, Sektörler Direktifi 'ne tabi olmayacaktır. Bunun nedeni, “ilgili faaliyetin” bir başka ifadeyle, havaalanının tedarik edilmesinin coğrafi açıdan sınırlı olmasıdır. Benzer şekilde, büyük bir ticari fabrika alanı içinde sadece nakliye demir yolu hattının işletilmesi gibi kamuya hizmet sunmayı amaçlamayan bir ulaşım şebekesinin tedarik edilmesi de, kamu yararını gözetmeyen tamamen ticari bir hizmet olmasından dolayı, Sektörler Direktifi 'ne tabi olmayacaktır. Özellikle, belirli bir ihalenin Sektörler Direktifi kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi hususunda çok dikkat edilmelidir.

Hangi tür ihaleleri kapsamaktadır?

Sektörler Direktifi, aşağıdakilerle ilgili üç temel ihale türünü kapsamaktadır. :

- Yapım işleri
- Mal alımları
- Hizmet alımları: “basit rejim kapsamındaki hizmetler” olmaması veya herhangi bir istisna teşkil etmemesi koşuluyla, tüm hizmet alımları tam olarak düzenlenmektedir.

Yapım işleri, mal alımları ve hizmet alımları ihaleleri ile basit rejim kapsamındaki hizmetlerin tanımı ile ilgili daha fazla bilgi için, bkz. SIGMA, Kamu Alımları, Dosya 4, *Kamu Alımları Direktifleri kapsamındaki İhaleler*.

Sektörler Direktifi 'ne tabi ihaleler için AB mali eşik değerleri nelerdir?

Sektörler Direktifi kapsamında yer alan ilgili AB mali eşik değerleri, Direktif kapsamındaki ihalelere uygulanan eşik değerlerden daha yüksektir. Mali eşik değerleri, iki yıllık bir süre için belirlenmiştir. 1 Ocak 2016 ila 31 Aralık 2017 tarihleri arasındaki döneme ilişkin eşik değerler, yapım işleri ihaleleri için 5.225.000 avro, mal ve hizmet alımları için 418.000 avro ve sosyal ve diğer belirli hizmetler için ise 1.000.000 avrodur. Güncel eşik değerleri için Europe internet sitesine⁵ bakınız.

İhale bedellerinin belirli ihale türleri ve durumlar bakımından hesaplanma şekline ilişkin detaylı hükümler bulunmaktadır. İhale bedellerinin hesaplanmasına ilişkin hükümlerin temel amacı, sonuçlandırılacak ihale bedelinin gerçek ve şeffaf bir şekilde önceden tahmin edilmesini sağlamak ve ihale kuruluşunun örneğin bir gereklilik veya ihaleyi daha küçük alt eşik değerli bölümlere veya ihalelere bölerek Sektörler Direktifi'ni uygulamaktan kaçınmasını engellemektir.

Ayrıca, bkz. SIGMA Kamu Alımları, Dosya 5, *AB Mali Eşiklerini Anlamak*.

⁵ http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/index_en.htm#t1

Alım usulleri

Sektörler Direktifi'nde beş temel alım usulü öngörülmektedir:

- Açık ihale usulü
- Belli istekliler arasında ihale usulü
- İlanlı pazarlık usulü
- Rekabetçi diyalog
- Yenilik ortaklığı

İhale kuruluşları, açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü veya ilanlı pazarlık usulü arasında tercih yapabilir. Bu seçenekler, 2004 Sektörler Direktifi kapsamında aynı şekilde belirtilmiştir. Üye devletler, ihale makamlarının rekabetçi diyalog veya yenilik ortaklığı usullerini kullanma konusunda tercih yapabilmelerini sağlamalıdır. Pazarlığın mümkün olduğu rekabetçi usullerin kullanılmasına ilişkin herhangi bir koşul bulunmamaktadır. Dolayısıyla, ihale kuruluşları, beş usulden birini tercih edebilir.

İhale kuruluşları, ilan verme şekli bakımından da esnek davranabilir. Sektörler Direktifinde bu süreç "rekabet çağrısı" şeklinde atıfta bulunmaktadır.

Açık ihale usulü yürütülürken, ihale kuruluşlarının ihale ilanı kullanılması dışında başka bir seçenekleri bulunmamaktadır.

Belli istekliler arasında ihale usulü veya ilanlı pazarlık usulü yürütülürken, ihale kuruluşları aşağıdaki ilanlardan birini tercih edebilir:

- İhaleye özel ilan
- Yıllık "periyodik indikatif ilan"
- Yeterlik sistemi mevcudiyetindeki ilan.

Rekabetçi diyalog usulü veya yenilik ortaklığı yürütülürken, ihale makamlarının iki seçeneği bulunmaktadır:

- İhaleye özel ilan
- Yeterlik sistemi mevcudiyetindeki ilan.

Yasal süreler uygulanmaktadır ve standart formatta İhale İlanı kullanılarak, *Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde (ABRG)* yayımlanmalıdır.

Alım sürecinin yürütülmesi: Alım sürecinin yürütülmesine ilişkin Sektörler Direktifi'ndeki hükümler, genellikle kamu sektörüne uygulanan kurallara nazaran daha az ayrıntılı ve kuralcıdır. Örneğin, aynı zamanda ihale makamı olan ihale kuruluşları dışında, nitel seçilme kriterlerinin kapsamlı bir listesi bulunmamaktadır. Tekliflerin alınma sürelerinin karşılıklı anlaşma ile belirlenmesine ilişkin hükümler de yer almaktadır. Bununla birlikte, ihale kuruluşları, eşit muamele ve şeffaflık sağlanması ve rekabetin zarar görmemesi için genel ilkeleri gözetmekle yükümlüdür.

Satın alma araçları

İhale kuruluşları, belirli satın alma araçlarından yararlanabilir:

Yeterlik sistemleri: Yeterlik sistemi, Sektörler Direktifi 'ne özgüdür. Yeterlik sistemi, ihale kuruluşları ile ihale gerçekleştirmeye istekli ekonomik operatörlerin belirli yapım işleri, mal veya hizmet alımları bakımından potansiyel tedarikçi olarak kayıt yaptırmaları için kullanılan ve *ABRG'de* yayımlanan bir sistemdir. İhale kuruluşu, önceden tanımlanmış ve yayımlanmış yeterlik kriterleri kullanarak, söz

konusu ekonomik operatörlerin tamamını veya bir bölümünü sisteme kaydeder. Kayıtlı ekonomik operatörler, belirli yapım işleri, mal ve hizmet alımları için bir havuz oluşturur ve ihale kuruluşu ihaleye teklif vermek veya pazarlık yapmak üzere davet edeceği ekonomik operatörleri bu havuzdan seçebilir.

Çerçeve anlaşmalar: Çerçeve anlaşma, bir veya daha fazla ekonomik operatörün seçilme aşaması bilgisi ile tekliflerin sunulması ve değerlendirilmesini müteakip, çerçeve üyeler olarak atanmasına ilişkin olarak, ABRG’de yayımlanan bir düzenlemedir. Çerçeve anlaşma, özellikle fiyat ve ilgili durumlarda miktar bakımından, ihalenin sonuçlandırılmasını düzenleyen terimler belirlemektedir. Çerçeve anlaşmanın yapılması ile birlikte, çerçeve anlaşma koşulları uyarınca belli başlı ihalelerin gerçekleştirilmesi halinde, ABRG’de ilan verilmesine ilişkin herhangi bir yükümlülük bulunmamaktadır.

Sektörler Direktifi kapsamındaki süreç, Direktif kapsamındaki sürece nazaran daha basit bir şekilde düzenlenmiştir. Çerçeve anlaşmaların nasıl oluşturulması veya işletilmesine ilişkin ayrıntılı hükümler bulunmamaktadır. Sektörlere yönelik çerçeve anlaşmanın süresi, genellikle sekiz yılı geçemez ve daha kısa olabilir. Sektörler Direktifi’nde, sürenin, “özellikle çerçeve anlaşmanın konusunun usulüne uygun olarak gerekçelendirildiği istisnai durumlarda” sekiz yılı aşabileceğini belirtilmektedir. Kamu sektöründeki çerçeve anlaşmalar ile ilgili daha fazla bilgi için, SIGMA, Kamu Alımları, Dosya 19, *Çerçeve Anlaşmalara* bakınız.

Dinamik alım sistemleri: Dinamik alım sistemi, yaygın olarak kullanılan alımlara yönelik tamamen elektronik bir süreçtir. Sistemin azami süresi tanımlanmamıştır. Katılım taleplerini ileterek sisteme katılmak için her zaman başvuru yapabilecek ekonomik operatörlerin atanması için belli istekliler arasında ihale usulü kullanılmaktadır. İhale kuruluşunun, ihaleyi dinamik alım sistemi kullanarak sonuçlandırmak istemesi halinde, kabul edilen katılımcıların tamamı veya belirli yapım işleri, ürünler veya hizmet alımları kategorileri için kabul edilen katılımcılar, her bir alım için teklif sunmaya davet edilir. Ayrıca bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 11, *Alım Araçları* ve SIGMA Kamu Alımları Dosyası 17, *Elektronik Alımlar*.

Elektronik eksiltmeler: Elektronik eksiltme, tekliflerin ilk değerlendirmesi tamamlandıktan sonra, yeni fiyatların (aşağı çekilen revize fiyatlar) ve/veya tekliflerin yeni unsurlarının sunulmasına olanak sağlayan elektronik bir süreçtir. Elektronik eksiltmeler, Sektörler Direktifi’nde öngörülen standart alım usullerinden biri uyarınca yürütülen ihale sürecinin son aşamasında gerçekleştirilir. Ayrıca bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 11, *Alım Araçları* ve SIGMA Kamu Alımları Dosyası 17, *Elektronik Alımlar*.

Tasarım yarışmaları: Tasarım yarışmalarının yürütülmesi özel hükümlerle düzenlenmektedir. Yarışma sürecine ilişkin kurallar, kamu sektörüne uygulanan kurallara benzerlik göstermektedir.

Sektörlere özgü istisnalar

Sektörler Direktifi’nde, tedarik veya ilgili piyasalardaki rekabet düzeyi bakımından uygulamaya yönelik hususlara bağlı olarak bazı sektörler için istisnalar öngörülmektedir. Söz konusu istisnalar, enerji üretimi için yakıt ve enerji alımı ile su hizmetlerinin tedarik edilmesi için su alımı ile bağlantılı olarak uygulanmaktadır.

Sektörler Direktifi’nde, su, enerji, ulaştırma ve posta sektörlerine uygulanan bir takım istisnalar yer almaktadır.

- **AB dışındaki faaliyetler:** Sektörler Direktifi, Avrupa Birliği içindeki bir ağın veya coğrafi alanın fiziki olarak kullanılmasını içermeyen durumlarda, ihale kuruluşları tarafından ilgili faaliyetlerin sürdürülmesi veya “söz konusu faaliyetlerin üçüncü ülkede sürdürülmesi” dışında amaçlarla, sonuçlandırılan ihalelere uygulanmaz”.

- **Bağlı işletmeler:** “İşletmelerin”, birkaç bağlı ortaklık veya bağlı şirketten oluşması halinde, Sektörler Direktifi’nde, belirli koşullar altında, bu şirketler arasındaki alımlara özel bir istisna yer almaktadır. Söz konusu alımlara, “grup içi işlemler” olarak atıfta bulunulmakta ve bu alımlar “ kurum içi” ihaleler olarak ele alınmaktadır.
- **Ortak girişimler:** Sektörler Direktifi, ilgili faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla, birkaç ihale kuruluşunu oluşturduğu ortak girişim tarafından söz konusu ihale kuruluşlarından birine veya ihale kuruluşu tarafından parçası olduğu ortak girişime verilen ihalelere uygulanmaz.
- Tekrar satış veya kiralama amaçlı satın almalar: Sektörler Direktifi, üçüncü kişilere tekrar satış veya kiralama amacıyla gerçekleştirilen ihaleleri, uygulama kapsamı dışında bırakmaktadır. Bu istisna, örneğin ihale kuruluşunun rekabetçi bir piyasada satın alınan ekipmanı tekrar satmak veya kiralamak istediği ihaleleri kapsamaktadır. Söz konusu ihaleler, sadece ihale kuruluşunun ihale konusu malın satılması veya kiralanmasına ilişkin herhangi bir özel ya da münhasır haktan yararlanmaması halinde kapsam dışında bırakılacaktır. Diğer kuruluşlar, ihale kuruluşu ile aynı koşullara tabi olmak suretiyle, ihale konusu malı satın alabilir veya kiralayabilir.
- **İhale makamları arasındaki ihaleler:** İhale makamı tarafından özel hukuka veya kamu hukukuna tabi bir tüzel kişiliğe verilen ihaleler, denetim, faaliyetlerin yüzdesi ve özel sermaye katılımına ilişkin özel koşulların yerine getirildiği durumlarda, Sektörler Direktifi’nin kapsamı dışındadır (Direktif kapsamındaki “kurum içi” muafiyet ile benzerlik göstermektedir. Bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 39, *Kurum içi alımlar*).

34. madde muafiyeti nedir?

34. madde kapsamında, Avrupa Komisyonu, bazı durumlarda, ihale kuruluşlarının Sektörler Direktifi hükümlerinden muaf tutulmalarını öngörebilir. Söz konusu muafiyet, ilgili faaliyetin gerçekleştirildiği üye devlette, faaliyetin doğrudan rekabete maruz kalması ve erişimin kısıtlı olduğu bir piyasada gerçekleşmesi halinde uygulanmaktadır.

Piyasaların rekabetçi olup olmadığı sorusu, elbette, ilgili üye devletin hukuki ve fiili durumlarını dikkate almaktadır. Bu soru, durum bazında değerlendirilmektedir. Üye devletlerin her birindeki faaliyetlerle ilgili olarak sunulan yaygın muafiyetler, elektrik üretimi ve temini, petrol ve gaz araştırması ile hızlı servis ve kurye hizmetlerinin tedarik edilmesini içermektedir.

Muafiyet, üye devlet veya ihale kuruluşu tarafından başvuru yapılması üzerine, Avrupa Komisyonu Kararı ile verilir. 34. maddenin uygulanabilir olup olmadığının belirlenmesine ilişkin usul, diğer konuların yanı sıra, yaygın gereklilikleri, süre uzatımları ve talebin ayrıntılarını kapsayan ve Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen bir uygulama tasarrufu ile desteklenmektedir.

Sunulan muafiyetler listesine Avrupa internet adresinden erişim sağlanabilir⁶.

⁶ http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/exempt-markets/index_en.htm

İhtilaf çözümleri

İhalenin sonuçlandırılmasına ilişkin usullere katılan ekonomik operatörlere sunulan yasal işlemlerdir. Söz konusu çözüm yolları, ihale kuruluşunun, kasten veya istemeyerek yasalara uygun hareket edemediği durumlarda, ekonomik operatörlerin kamu alımları kurallarının uygulanmasını ve bu kurallar kapsamında haklarından yararlanmayı talep edebilmelerine olanak sağlamaktadır.

2007/66/AT⁷ sayılı Direktif (İhtilaflar Direktifi) ile değiştirilen 92/13/AET⁸ sayılı Direktif'te, sektörlerin ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin usulleri ile ilgili çözüm yolları düzenlenmektedir.

İhtilaflar Direktifi ile ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin usuller sırasında ve ihale sonuç kararında karşılaşılan usulsüzlüklerin ortaya çıktığı anda, önlenerek düzeltilmesi amaçlanmaktadır. İhtilaflar Direktifi'nin uygulanması, söz konusu usullerin şeffaflığını ve yasaya uygunluğunu artırarak iş kolları arasında güven tesis etmeli ve yerel kamu ihale piyasalarının dış rekabete açılmasını kolaylaştırmalıdır.

Tüm üye devletlerde temel ilke ve gereklilikler uygulanıyor olsa da, her üye devlette farklı yasal ve adli rejimler bulunmaktadır; dolayısıyla, İhtilaflar Direktifi'nin ayrıntılı bir şekilde uygulanması, belirli durumlar temelinde farklılık göstermektedir. Bununla birlikte, ulusal çözüm yollarının tamamı aşağıdaki koşulları sağlamalıdır:

- Açık ve net olmalı, bir başka deyişle, anlaşılır ve ekonomik operatörler tarafından kolayca kullanılabilir olmalıdır.
- Özellikle uyruk temelinde ayrımcılık yapılmaksızın belirli bir ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin usule katılmak isteyen ekonomik operatörlerin erişimine açık olmalıdır.
- Diğer ekonomik operatörler ve/veya ihale makamları bakımından kanunsuzluk teşkil eden durumların engellenmesi veya düzeltilmesi bakımından etkili olmalıdır.

İhtilaflar Direktifi, belirli durumlarda, üye devletlerin, alım sürecine katılan ekonomik operatörlere ihale sonuç kararı bildirildiği anda, ihale sonuç aşamasında bekleme süresi öngörmelerini gerektirmektedir. Söz konusu gerekliliğin amacı, alım sözleşmesi uygulanmadan önce, ihale usulünün sorgulanma hakkının kullanılmasıdır. Diğer hükümler, doğrudan sonuçlandırılan ihalelerin bildirilmesi yükümlülüğü ile bazı durumlarda, sonuçlandırılan ihalenin yetersizliğine ilişkin yaptırım uygulanmasını içermektedir.

⁷ 89/665/AT ve 92/13/AET sayılı Direktifleri kamu ihalelerinin sonuçlandırılmasına ilişkin inceleme usullerinin etkinliğinin geliştirilmesi bakımından değiştiren 2007/66/AT sayılı Direktif, 11 Aralık 2007.

⁸ Su, enerji, ulaştırma ve haberleşme sektörlerinde faaliyette bulunan kuruluşların alım usulleri hakkında Topluluk kurallarının uygulanmasına ilişkin kanun, ikincil düzenleme ve idari kuralları koordine eden 25 Şubat 1992 tarihli ve 92/13/AET sayılı Direktif.

Ek bilgi

Yayınlar

SIGMA (2015), *Kamu Alımları Eğitim Kitapçığı*, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Kamu Alımları Dosyaları

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *İdareler*, Dosya 3, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Kamu Alımları Direktifleri kapsamındaki ihaleler*, Dosya 4, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *AB Mali Eşik Değerlerini Anlamak*, Dosya 5, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Alım Araçları*, Dosya 11, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Elektronik Alımlar*, Dosya 17, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Çerçeve Anlaşmalar*, Dosya 19, OECD Publishing, Paris

SIGMA (2016), *Kurum İçi Alım ve Kamu Kurumları Arası İşbirliği*, Dosya 39, OECD Publishing, Paris

Diğer Kaynaklar

Komisyonun alımlara ilişkin internet sitesi, kamu sektörü ile su, enerji, ulaştırma ve posta sektörlerini kapsamaktadır.

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/index_en.htm